

Anexa la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5002 / 14.10.2004

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII BULGARE DIN ROMÂNIA

Programe școlare pentru clasele a VI-a și a VII-a

Aprobat cu Ordin al ministrului

Nr. 5002 / 14.10.2004

București, 2004

NOTĂ DE PREZENTARE

Obiectul de studiu *Istoria și tradițiile minorității bulgare din România* propune elevilor ocazii favorabile pentru a conștientiza apartenența la spațiul cultural și istoric în care trăiesc. În elaborarea programei școlare s-au avut în vedere următoarele premise:

- existența în planul cadrului de învățământ pentru învățământul în limbile minorităților naționale a obiectului Istoria și tradițiile minorităților la clasele a VI-a și a VII-a, având o oră în trunchiul comun;
- abordarea istoriei dintr-o perspectivă interetnică și interculturală (este fundamentală în acest sens folosirea noțiunii de civilizație în diversitatea sa spațio-temporală și ca realitate complexă la nivelul unor comunități diferite);
- asigurarea coerenței la nivelul ariei curriculare Om și societate (prin stabilirea de legături cu programe de Istorie, Geografie și Cultură civică) și între arii curriculare (prin realizarea conexiunilor cu programa de Limba și literatura maternă);
- proiectarea unui set unitar de obiective cadru și de referință pentru Istoria și tradițiile tuturor minorităților, corelate cu obiectivele programei de istorie.

Disciplina *Istoria și tradițiile minorității bulgare din România* își propune să prezinte elevilor aspecte privind:

- originea etnică, particularitățile limbii, apartenența religioasă ca trăsături specifice dezvoltate și conservate în timp;
- contribuția bulgarilor la dezvoltarea economică, socială și culturală din noile așezări;
- colaborarea cu populația majoritară și cu celelalte minorități;
- realizarea unor interferențe sociale și culturale cu alte grupuri umane în contextul păstrării specificului etnic și cultural.

Bulgarii s-au așezat în diferite regiuni de la nordul Dunării: Banat, Oltenia, Muntenia, Transilvania începând cu sfârșitul sec. al XVII-lea și începutul sec. al VIII-lea ca urmare a unor procese istorice complexe petrecute în societatea bulgară din acel timp.

Lupta pentru eliberare de sub dominația otomană stimulată de domnitorii români și de succesele militare austriece în războaiele cu turcii, trezirea conștiinței naționale și căutarea unui nou spațiu cu posibilități de afirmare în multiple domenii ale existenței au fost principalele cauze care au dus la așezarea unor comunități bulgare la nordul Dunării.

În cei aproape 300 de ani de conviețuire pașnică în noua lor patrie, minoritatea bulgară și-a păstrat apartenența la etnia strămoșească, și-a cultivat limba, religia, portul popular și tradițiile. Prin munca și colaborarea fructuoasă cu celelalte populații în rândul cărora s-au așezat, minoritatea bulgară și-a dus o contribuție importantă la dezvoltarea economică, socială și culturală din regiunile respective.

Din rândul ei s-au ridicat numeroase personalități care și-au pus amprenta spiritualității luminate asupra dezvoltării societății. Aceste personalități s-au afirmat pe plan politic, administrativ și cultural generând prin spiritul lor creativ schimbări benefice pentru un spațiu ce depășea interesele stricte ale comunității din care proveneau.

Cunoașterea îndelungatei istorii – de la origini și până la timpul și spațiul actual de viață, cunoașterea tradițiilor și a contribuției lor la dezvoltarea societății în ansamblul ei, reprezintă motivația esențială pentru studierea de către elevii bulgari din țara noastră a disciplinei *Istoria și tradițiile minorității bulgare din România*.

OBIECTIVE CADRU

1. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului în istorie
2. Cunoașterea și utilizarea surselor istorice referitoare la istoria minorității bulgare
3. Înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității bulgare
4. Stimularea curiozității și trezirea interesului pentru studiul istoriei și a tradițiilor minorității bulgare, dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți

CLASA A VI-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului în istorie

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să cunoască și să descrie instrumentele de măsurare a timpului
- 1.2 să alcătuiască axe cronologice folosind informații diferite din istoria minorității bulgare
- 1.3 să identifice informații oferite de hărțile istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de alcătuire a axelor cronologice;
- exerciții de completare a hărților istorice cu detalii oferite de surse diferite;
- construirea de hărți istorice simple utilizând culori și simboluri diferite.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor istorice referitoare la istoria minorității bulgare

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice și să descrie o sursă istorică referitoare la istoria minorității bulgare
- 2.2 să folosească datele oferite de o sursă pentru a plasa în timp evenimente
- 2.3 să compare surse care se referă la același subiect

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- observarea, descrierea, comentarea și interpretarea diferitelor surse: documentare, cartografice, iconografice, etnografice etc.;
- compararea informațiilor provenite din mai multe surse;
- analizarea unui document folosind un plan dat.

3. Înțelegerea timpului și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității bulgare

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să identifice termenii istorici, etnografici și folclorici în diferite surse de informare
- 3.2 să redea prin cuvinte proprii înțelesul termenilor învățați
- 3.3 să folosească termenii învățați, în construirea unor enunțuri simple

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de utilizare a termenilor învățați;
- exerciții de redactare a unei lucrări cu folosirea termenilor corespunzători temei;
- jocuri didactice pentru înțelegerea și consolidarea termenilor învățați (completarea unor propoziții sau enunțuri, rebus etc.);

4. Stimularea curiozității și trezirea interesului pentru studiul istoriei și a tradițiilor minorității bulgare, dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de alții

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:</i>	<i>Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:</i>
4.1	să manifeste interes pentru studierea istoriei și tradițiilor minorității bulgare	- alcătuirea unor albume tematice privind istoria minorității bulgare;
4.2	să întreprindă acțiuni pentru conservarea izvoarelor istorice locale	- excursii în România și Bulgaria pentru cunoașterea unor vestigii istorice și culturale privind istoria minorității bulgare;
		- alcătuirea de albume cu fotografii vechi care să ilustreze aspecte din etnografia locală;
4.3	să observe elemente comune și diferențe între obiceiurile și tradițiile diferitelor comunități	- participarea la serbări populare, comemorări și vernisaje cu subiecte legate de istoria și tradițiile minorității bulgare.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

I. INTRODUCERE

Termeni: majoritate, minoritate, tradiție.

Conținut: Localitatea natală.

II. ORIGINI

Termeni: mișcare antinațională, răscoală.

Conținut:

1. Premisele istorice și culturale care au favorizat așezarea unor grupuri de bulgari în Țările Române.
 - Participarea voluntarilor bulgari în armata lui Mihai Viteazul și așezarea unor familii de bulgari în Țara Românească (sfârșitul sec. al XVI-lea).
 - Demersurile făcute de bulgari la curțile domnitorilor români Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu privind sprijinirea unei mișcări antiotomane la sudul Dunării.
2. Răscoala de la Ciproveț (1688). Înfrângerea și stabilirea unei minorități bulgare în Țara Românească.

III. VENIREA ÎN PATRIA ACTUALĂ

Termeni: bejenie, colonizare, privilegii, așezare rurală, așezare urbană.

Conținut:

1. Situația economică și socială reflectată de privilegiile oferite de Constantin Brâncoveanu bulgarilor așezați în Țara Românească.
2. Stabilirea în așezările românești deja existente și întemeierea de noi așezări în Țara Românească. Colaborarea cu populația românească.
3. Plecarea unor familii de bulgari din Țara Românească, după instaurarea domnilor fanarioți și așezarea lor în Transilvania.
4. Desprinderea unor familii de bulgari din comunitatea bulgară deja existentă în Țara și Românească și stabilirea lor în Banat.
5. Exemplificări și descrieri a așezărilor rurale bulgărești din Țara Românească, Transilvania și Banat.
6. Vinga – de la așezare rurală la oraș.
7. Situația economică, socială și culturală a minorității bulgare din Transilvania și Banat reflectată în privilegiile acordate în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

IV. VIAȚA MATERIALĂ (ETNOGRAFIA)

Termeni: etnografie, creație populară, industrie casnică, port popular.

Conținut:

1. Privire generală asupra creației populare materiale.
 - Elemente specifice și elemente împrumutate de la români și de la alte etnii.
2. Casa și anexele gospodărești.
 - Repartizarea spațiului.
 - Mobilă și decorațiuni interioare.
3. Unelte specifice și obiceiuri legate de muncile agricole și creșterea animalelor.
4. Industria casnică: torsul, țesutul, olăritul, prelucrarea lemnului.
5. Portul popular.
 - Portul popular diferențiat pe vârste.
 - Îmbrăcămintea obișnuită.
 - Îmbrăcămintea de sărbătoare.

V. VIAȚA SPIRITUALĂ (FOLCLORUL)

Termeni: folclor, viață spirituală, creație orală, lirica populară, epica populară.

Conținut:

1. Tradiții specifice bulgărești conservate în noul spațiu de viațuire.
2. Nașterea unor noi tradiții și obiceiuri ca urmare a conviețuirii cu românii și alte etnii.
3. Natura și spațiul geografic, sursă de inspirație în creația populară.
4. Tradiții reflectate în creația populară orală privind etapele importante ale vieții: naștere, botez, logodnă, nuntă, moarte.
5. Tradiții privind principalele activități și sărbători de peste an.
6. Lirica populară (poezii, cântece, descântece) pe diverse teme: dragostea, descrierea naturii, viața de ostaș.
7. Epica populară, fantastică și inspirată din realitate: basmul, balada.
8. Proverbe și zicători.

V. LECȚII DE SINTEZĂ

- Etape și momente importante ale colonizării minorității bulgare la nordul Dunării.
- Raporturile de colaborare ale minorității bulgare cu românii și cu alte etnii reflectate în creația populară.

CLASA A VII-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului în istorie

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să identifice în surse istorice diferite elemente de datare privind istoria minorității bulgare
- 1.2 să respecte principiile cronologice în prezentările orale și scrise

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de selectare a informațiilor referitoare la cronologie în diferite surse istorice;
- constituirea de axe cronologice complexe, grafice și tablouri sinoptice;
- construirea de hărți istorice simple.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor istorice referitoare la istoria minorității bulgare

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să grupeze informațiile provenite din surse istorice
- 2.2 să folosească informațiile provenite din surse diferite în alcătuirea planului unei investigații
- 2.3 să exprime opinii despre personaje și evenimente istorice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de alcătuire a unui repertoriu de surse istorice pentru o temă dată;
- compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite;
- alcătuirea de biografii ale personalităților studiate.

3. Înțelegerea timpului și utilizarea adecvată a limbajului de specialitate privind istoria și tradițiile minorității bulgare

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să identifice evoluția și semnificația unor termeni istorici
- 3.2 să selecteze și să folosească adecvat termenii proveniți din analiza surselor istorice
- 3.3 să redacteze lucrări scurte folosind termenii indicați

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- exerciții de selectare a sensului corect al unor termeni;
- comentarea efectelor unei exprimări greșite;
- compararea termenilor istorici în limba română și limba bulgară;
- alcătuirea planului unui proiect cu temă istorică.

4. Stimularea curiozității și trezirea interesului pentru studiul istoriei și a tradițiilor minorității bulgare, dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de alții

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:</i>	<i>Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:</i>
4.1 să observe elemente comune manifestate în relațiile dintre grupuri umane	- alcătuirea planului unui proiect pentru protejarea vestigiilor istorice din localitate;
4.2 să se raporteze critic la opiniile altora	- alcătuirea unor albume și fotomontaje tematice privind obiceiurile, tradițiile și patrimoniul etnografic local;
	- culegerea, sortarea și conservarea unor tradiții orale amenințate cu dispariția;
	- elaborarea unei scurte monografii a unei localități, a unei școli sau a unui obiectiv cultural de tradiție.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

I. SITUAȚIA ECONOMICĂ, SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI CULTURALĂ A MINORITĂȚII BULGARE ÎNCEPÂND CU SECOLUL AL XIX-LEA ȘI PÂNĂ ÎN 1989

Termeni: domenii economice, demografie, administrație, relații sociale, relații politice, revoluție, mișcare antiotomană, independență, presă, societăți culturale.

Conținut:

1. Viața economică

- Principalele domenii de activitate și progresele înregistrate: agricultura, creșterea animalelor, industria, comerțul; folosirea intensivă a mașinilor în agricultură și în industria casnică.
- Participarea la expozițiile universale de la Paris, Plovdiv, Bruxelles și în Columbia cu produse realizate în localitățile locuite de bulgari. Premii și distincții obținute.

2. Viața socială

- Întemeierea de noi așezări ca urmare a creșterii demografice.
- Relațiile minorității bulgare cu românii și alte etnii.
- Construirea unor noi edificii și monumente de interes local.
- Modernizarea localităților (construirea de poduri, șosele, trotuare, canalizare).
- Activitatea lui Telbis Carol (1854-1914), primar al Timișoarei între anii 1885-1914.

3. Viața politică

- Participanți ai minorității bulgare din Banat la evenimente legate de Revoluției de la 1848.
- Ajutorul acordat de satele bulgărești din Banat României, cu ocazia Războiului pentru independență (1877-1878).
- Prezența unor reprezentanți ai minorității bulgare la Brăila și Galați cu prilejul organizării mișcării antiotomane conduse de Hristo Botev.
- Participanți ai minorității bulgare la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia. (1918).

4. Viața culturală

- Școala și rolul ei în păstrarea identității minorității bulgare; programele școlare, manuale; personalitatea și contribuția unor cadre didactice de excepție.
- Presa: ziare, reviste, calendare populare.
- Formații corale și formații de dansuri populare.
- Personalități ale vieții științifice și culturale și realizările lor.
- Ziare românești care reflectă în articolele prezentate realități ale vieții economice, sociale, politice și culturale ale minorității bulgare (sec. al XIX-lea și al XX-lea).

III. SITUAȚIA MINORITĂȚII BULGARE DIN ROMÂNIA DUPĂ 1989

Termeni: revoluție, democrație, organizații politice și culturale, mass-media, libertate de exprimare.

Conținut:

- Participarea la Revoluția din decembrie 1989 la Timișoara, Arad, Sânnicolau Mare.
- Constituirea organizațiilor politice și culturale: Uniunea Bulgară din Banat – România; Bratstvo; colaborarea acestor organizații cu minoritatea bulgară din statele vecine (Serbia, Ungaria) și cu Bulgaria.
- Colaborarea cu organizațiile culturale și sociale românești și cu organizații similare ale minorităților sârbe, cehe, slovace, maghiare, germane.
- Școala actuală în așezările minorității bulgare.
- Presa în limba bulgară.
- Emisiuni în limba bulgară la radio și televiziune.
- Formații culturale și rolul lor în difuzarea și păstrarea muzicii, a dansului popular și a tradițiilor minorității bulgare.
- Apariția a două volume intitulate "Folelor bulgăresc în România", monografii și studii privind istoria și tradițiile minorității bulgare din România.
- Traducerea în limba bulgară (volum bilingv) a celor mai însemnate poezii scrise de Mihai Eminescu.

V. LECȚII DE SINTEZĂ

- Importanța tradițiilor și a obiceiurilor populare în păstrarea identității minorității bulgare din România.
- Statutul minorității bulgare după 1990.